Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

2011 mccc 1

RHAN 5

GORFODI SAFONAU

PENNOD 1

YMCHWILIO I FETHIANT I GYDYMFFURFIO Â SAFONAU ETC

Ymchwiliadau

71 Ymchwilio i fethiant i gydymffurfio â safonau etc

(1) Caiff y Comisiynydd ymchwilio i a yw person (D) wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol.

(2) Yn y Rhan hon, ystyr "gofyniad perthnasol" yw unrhyw un neu ragor o'r canlynol—

(a) dyletswydd i gydymffurfio â safon a bennir gan Weinidogion Cymru (gweler adran 25);

(b) gofyniad a gynhwysir mewn hysbysiad penderfynu yn rhinwedd adran 79 (gofyniad i baratoi cynllun gweithredu, neu i gymryd camau);

(c) cynllun gweithredu (gweler adrannau 79 a 80);

(d) gofyniad a gynhwysir mewn hysbysiad penderfynu yn rhinwedd adran 82 (rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant i gydymffurfio).

(3) Os dyletswydd i gydymffurfio â safon yw'r gofyniad perthnasol, dim ond os yw'n amau bod D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol y caiff y Comisiynydd gynnal ymchwiliad o dan yr adran hon.

(4) Mae Atodlen 10 yn gwneud darpariaeth bellach ynglŷn ag ymchwiliadau.

Gwybodaeth Cychwyn

I1 A. 71 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I2 A. 71 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

72 Terfynu ymchwiliad

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn cynnal ymchwiliad o dan adran 71.

(2) Caiff y Comisiynydd derfynu'r ymchwiliad ar unrhyw adeg.

(3) Os yw'r Comisiynydd yn penderfynu terfynu'r ymchwiliad, rhaid i'r Comisiynydd—

(a) hysbysu pob person a chanddo fuddiant, a

(b) hysbysu D o'r rhesymau dros ddod i'r penderfyniad.

(4) Rhaid i'r Comisiynydd gydymffurfio ag is-adran (3) cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl dod i'r penderfyniad.

Gwybodaeth Cychwyn

I3 A. 72 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I4 A. 72 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Dyfarnu ar ymchwiliad

73 Dyfarnu ar ymchwiliad

(1) Mae'r adran hon yn gymwys—

(a) os yw'r Comisiynydd yn cynnal ymchwiliad o dan adran 71, a

(b) os nad yw'r Comisiynydd yn terfynu'r ymchwiliad.

(2) Rhaid i'r Comisiynydd ddyfarnu a yw D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol ai peidio.

(3) Rhaid i'r Comisiynydd—

(a) llunio adroddiad ar yr ymchwiliad, a

(b) rhoi copi o'r adroddiad ar yr ymchwiliad i bob person a chanddo fuddiant.

(4) Rhaid i'r Comisiynydd—

(a) rhoi hysbysiad penderfynu i D, a

(b) rhoi copi o'r hysbysiad penderfynu i bob person arall a chanddo fuddiant.

(5) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

Gwybodaeth Cychwyn

I5 A. 73 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I6 A. 73 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, PENNOD 1. (See end of Document for details)

Adroddiadau ar ymchwiliadau

74 Adroddiadau ar ymchwiliadau

(1) Yn y Mesur hwn, ystyr "adroddiad ar ymchwiliad" yw adroddiad ar ymchwiliad o dan adran 71 sy'n cynnwys pob un o'r canlynol—

(a) cylch gorchwyl yr ymchwiliad;

(b) crynodeb o'r dystiolaeth a gymerwyd yn ystod yr ymchwiliad;

(c) canfyddiadau'r Comisiynydd ar yr ymchwiliad;

(d) dyfarniad y Comisiynydd ar a yw D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol ai peidio;

(e) datganiad ar a yw'r Comisiynydd am weithredu ymhellach;

(f) os yw'r Comisiynydd am weithredu ymhellach, datganiad ar y gweithredu hwnnw.

(2) Nid yw is-adran (1) yn atal y Comisiynydd rhag cynnwys materion eraill mewn adroddiad ar ymchwiliad.

Gwybodaeth Cychwyn

I7 A. 74 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I8 A. 74 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Hysbysiadau penderfynu

75 Hysbysiadau penderfynu

(1) Yn y Mesur hwn ystyr "hysbysiad penderfynu" yw hysbysiad sy'n datgan dyfarniad y Comisiynydd ar a yw D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol ai peidio.

(2) Nid yw is-adran (1) yn atal hysbysiad penderfynu rhag cynnwys materion eraill (ac mae darpariaethau penodol yn y Rhan hon yn ei gwneud yn ofynnol i faterion eraill gael eu cynnwys mewn amgylchiadau penodol).

Gwybodaeth Cychwyn

I9 A. 75 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I10 A. 75 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Dim methiant i gydymffurfio: opsiynau'r Comisiynydd

76 Dim methiant i gydymffurfio â gofyniad perthnasol

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn dyfarnu nad yw D wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol.

(2) Caiff y Comisiynydd—

(a) peidio â gweithredu ymhellach, neu

(b) gweithredu o dan is-adran (3).

Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, PENNOD 1. (See end of Document for details)*

(3) Caiff y Comisiynydd wneud un neu ragor o'r pethau a ganlyn—

(a) rhoi argymhellion i D neu i unrhyw berson arall;

(b) rhoi cyngor i D neu i unrhyw berson arall.

(4) Os yw'r ymchwiliad a arweiniodd at y dyfarniad yn dilyn cwyn a wnaed o dan adran 93, rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol roi gwybod i'r person a wnaeth y gŵyn am yr hawl i apelio o dan adran 99.

(5) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

(6) Yn yr adran hon ystyr "hysbysiad penderfynu perthnasol" yw'r hysbysiad penderfynu y mae adran 73 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd ei roi i'r person a wnaeth y gŵyn o dan adran 93.

Gwybodaeth Cychwyn

I11 A. 76 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I12 A. 76 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Methiant i gydymffurfio: opsiynau'r Comisiynydd

77 Methiant i gydymffurfio â gofyniad perthnasol

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn dyfarnu bod D wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol.

(2) Caiff y Comisiynydd—

(a) beidio â gweithredu ymhellach,

(b) gweithredu o dan is-adran (3), neu

(c) gweithredu o dan is-adran (4).

(3) Caiff y Comisiynydd wneud un neu ragor o'r pethau a ganlyn—

(a) ei gwneud yn ofynnol i D baratoi cynllun gweithredu at y diben o atal methiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol rhag parhau neu gael ei ailadrodd;

(b) ei gwneud yn ofynnol i D gymryd camau at y diben o atal methiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol rhag parhau neu gael ei ailadrodd;

(c) rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;

(d) ei gwneud yn ofynnol i D roi cyhoeddusrwydd i'r methiant i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;

(e) gosod cosb sifil ar D.

(4) Caiff y Comisiynydd wneud un neu ragor o'r pethau a ganlyn—

(a) rhoi argymhellion i D neu i unrhyw berson arall;

(b) rhoi cyngor i D neu i unrhyw berson arall;

(c) ceisio ymrwymo mewn cytundeb setlo gyda D (gweler Pennod 2), ond dim ond os dyletswydd i gydymffurfio â safon yw'r gofyniad perthnasol.

(5) Os yw'r Comisiynydd yn ceisio ymrwymo mewn cytundeb setlo gyda D—

(a) nid oes gorfodaeth ar D i ymrwymo yn y cytundeb hwnnw;

(b) os yw D yn gwrthod ymrwymo mewn cytundeb setlo, caiff y Comisiynydd arfer ei bwerau o dan yr adran hon mewn modd gwahanol, ond nid oes angen iddo wneud hynny.

(6) Os yw'r Comisiynydd yn gweithredu o dan is-adran (3), nid yw is-adrannau (2) a (3) yn atal y Comisiynydd rhag gwneud hefyd y naill neu'r llall neu'r naill a'r llall o'r canlynol—

(a) rhoi argymhellion i D neu i unrhyw berson arall;

(b) rhoi cyngor i D neu i unrhyw berson arall.

(7) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

Gwybodaeth Cychwyn

I13 A. 77 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I14 A. 77 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Dim camau gorfodi gosodedig

78 Dim camau gorfodi gosodedig

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd—

(a) yn dyfarnu bod D wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol, ond

(b) yn penderfynu—

(i) peidio â gweithredu ymhellach, neu

(ii) gweithredu o dan adran 77(4).

(2) Rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol roi rhesymau'r Comisiynydd dros benderfynu—

(a) peidio â gweithredu ymhellach, neu

(b) gweithredu o dan adran 77(4) ac nid o dan adran 77(3).

(3) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

(4) Yn yr adran hon, ystyr "hysbysiad penderfynu perthnasol" yw'r hysbysiad y mae adran 73 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd ei roi i D.

Gwybodaeth Cychwyn

I15 A. 78 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I16 A. 78 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Atal methiant D i gydymffurfio rhag parhau neu gael ei ailadrodd

79 Gofyniad i baratoi cynllun gweithredu neu i gymryd camau

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd—

(a) yn dyfarnu bod D wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol, a

(b) yn penderfynu ei gwneud yn ofynnol i D wneud un o'r pethau a ganlyn neu'r ddau ohonynt—

(i) paratoi cynllun gweithredu at y diben o atal methiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol rhag parhau neu gael ei ailadrodd;

(ii) cymryd camau at y diben o atal methiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol rhag parhau neu gael ei ailadrodd.

(2) Rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol ddatgan yr hyn y mae'r Comisiynydd yn ei gwneud yn ofynnol i D ei wneud.

(3) Os yw'r Comisiynydd yn ei gwneud yn ofynnol i D baratoi cynllun gweithredu, rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol bennu o fewn pa gyfnod y mae'n rhaid i D—

(a) llunio cynllun drafft cyntaf, a

(b) rhoi'r drafft hwnnw i'r Comisiynydd.

(4) Rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol hysbysu D—

(a) o'r canlyniadau os nad yw D yn cydymffurfio â gofyniad sydd wedi ei gynnwys yn yr hysbysiad yn rhinwedd yr adran hon; a

(b) o'r hawl i apelio o dan adran 95.

(5) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

(6) Yn yr adran hon ystyr "hysbysiad penderfynu perthnasol" yw'r hysbysiad y mae adran 73 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd ei roi i D.

Gwybodaeth Cychwyn

I17 A. 79 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I18 A. 79 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

80 Cynlluniau gweithredu

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn rhoi hysbysiad penderfynu i D sy'n ei gwneud yn ofynnol i D baratoi cynllun gweithredu.

(2) Rhaid i D roi cynllun drafft cyntaf i'r Comisiynydd o fewn y cyfnod a bennir yn yr hysbysiad penderfynu.

(3) Ar ôl i gynllun drafft cyntaf ddod i law oddi wrth berson rhaid i'r Comisiynydd—

(a) ei gymeradwyo, neu

(b) rhoi i'r person hysbysiad—

(i) sy'n datgan nad yw'r drafft yn ddigonol,

(ii) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person roi drafft diwygiedig i'r Comisiynydd erbyn amser penodedig, a

(iii) sy'n nodi y caniateir iddo wneud argymhellion ynghylch cynnwys y drafft diwygiedig.

(4) Mae is-adran (3) yn gymwys mewn perthynas â chynllun drafft diwygiedig fel y mae'n gymwys mewn perthynas â chynllun drafft cyntaf.

(5) Daw cynllun gweithredu i rym—

(a) ar ddiwedd cyfnod o chwe wythnos yn dechrau ar y dyddiad y rhoddir drafft cyntaf neu ddrafft diwygiedig i'r Comisiynydd, os daw'r cyfnod hwnnw i ben heb i'r Comisiynydd—

(i) rhoi hysbysiad o dan is-adran (3)(b), neu

(ii) gwneud cais am orchymyn o dan is-adran (6)(b), neu

(b) ar yr adeg pryd y bydd llys yn gwrthod gwneud gorchymyn o dan is-adran (6)(b) mewn perthynas â drafft diwygiedig o'r cynllun.

(6) Caiff y Comisiynydd wneud cais i lys sirol—

(a) am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i berson roi cynllun drafft cyntaf i'r Comisiynydd erbyn amser a bennir yn y gorchymyn; neu

(b) am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i berson sydd wedi rhoi cynllun drafft diwygiedig i'r Comisiynydd baratoi a rhoi cynllun drafft diwygiedig pellach i'r Comisiynydd—

(i) erbyn amser a bennir yn y gorchymyn, a

(ii) yn unol ag unrhyw gyfarwyddiadau ynghylch cynnwys y cynllun a bennir yn y gorchymyn.

(7) Caniateir i gynllun gweithredu gael ei amrywio drwy gytundeb rhwng y Comisiynydd a'r person a'i paratôdd.

(8) Mae paragraffau 5 i 12 o Atodlen 10 yn gymwys mewn perthynas â bod y Comisiynydd yn ystyried a yw cynllun gweithredu drafft yn ddigonol fel y mae'r paragraffau hynny'n gymwys mewn perthynas â chynnal ymchwiliad.

Gwybodaeth Cychwyn

I19 A. 80 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I20 A. 80 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant D i gydymffurfio

81 Rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant i gydymffurfio

(1) Yn y Mesur hwn, mae cyfeiriadau at fod y Comisiynydd yn rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol yn gyfeiriadau at fod y Comisiynydd yn gwneud y naill neu'r llall o'r canlynol neu'r naill a'r llall o'r canlynol—

(a) cyhoeddi datganiad yn dweud bod D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;

(b) cyhoeddi'r adroddiad ar yr ymchwiliad a luniwyd mewn perthynas â'r ymchwiliad i D.

(2) Yn y Mesur hwn, mae cyfeiriadau at fod gofyn i D roi cyhoeddusrwydd i'r methiant i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol yn gyfeiriadau at fod gofyn i D roi cyhoeddusrwydd i unrhyw un neu ragor neu'r oll o'r canlynol—

(a) datganiad bod D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;

(b) yr adroddiad ar yr ymchwiliad a luniwyd mewn perthynas â'r ymchwiliad i D;

(c) gwybodaeth arall sy'n ymwneud â methiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol.

Gwybodaeth Cychwyn

I21 A. 81 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I22 A. 81 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, PENNOD 1. (See end of Document for details)*

82 Ei gwneud yn ofynnol rhoi cyhoeddusrwydd i'r methiant i gydymffurfio

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os bydd y Comisiynydd—
- (a) yn dyfarnu bod D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol, a
- (b) yn penderfynu gwneud y naill neu'r llall o'r canlynol neu'r naill a'r llall o'r canlynol—
  - (i) rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;
  - (ii) ei gwneud yn ofynnol i D roi cyhoeddusrwydd i'r methiant i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol.

(2) Rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol ddatgan yr hyn y mae'r Comisiynydd—
- (a) i'w wneud er mwyn rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant D;
- (b) yn ei gwneud yn ofynnol i D ei wneud er mwyn rhoi cyhoeddusrwydd i'r methiant.

(3) Rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol roi gwybod i D—
- (a) beth fydd y canlyniadau os na fydd D yn cydymffurfio â gofyniad sydd wedi ei gynnwys yn yr hysbysiad yn rhinwedd yr adran hon; a
- (b) am yr hawl i apelio o dan adran 95.

(4) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

(5) Yn yr adran hon ystyr "hysbysiad penderfynu perthnasol" yw'r hysbysiad penderfynu y mae adran 73 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd ei roi i D.

Gwybodaeth Cychwyn

I23 A. 82 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I24 A. 82 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Cosbau sifil

83 Cosbau sifil

(1) Rhaid i'r Comisiynydd roi sylw i'r materion a nodir yn is-adran (2) pan fydd yn penderfynu—
- (a) ai i roi cosb sifil i unrhyw berson ai peidio, a
- (b) ynghylch swm unrhyw gosb sifil.

(2) Y canlynol yw'r materion hynny—
- (a) pa mor ddifrifol yw'r mater y mae'r gosb sifil i'w rhoi mewn cysylltiad ag ef;
- (b) amgylchiadau'r person y mae'r gosb sifil i'w rhoi iddo;
- (c) yr angen am atal parhau neu ailadrodd y mater y mae'r gosb sifil i'w rhoi mewn cysylltiad ag ef.

(3) Nid yw is-adran (1) yn atal y Comisiynydd rhag rhoi sylw i faterion eraill.

(4) Rhaid i gosb sifil beidio â bod yn fwy na £5,000.

(5) Mae cosb sifil yn adferadwy gan y Comisiynydd fel dyled sy'n ddyladwy i'r Comisiynydd.

(6) Rhaid i'r Comisiynydd dalu'r holl gosbau sifil sy'n dod i law i Gronfa Gyfunol Cymru.

(7) Caiff Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, roi swm gwahanol yn lle'r swm sydd wedi ei bennu o bryd i'w gilydd yn is-adran (4).

(8) Yn yr adran hon ystyr "cosb sifil" yw unrhyw gosb sifil y caiff y Comisiynydd ei rhoi.

Gwybodaeth Cychwyn

I25 A. 83 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I26 A. 83 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

84 Rhoi cosb sifil

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd—

(a) yn dyfarnu bod D wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol, a

(b) yn penderfynu rhoi cosb sifil i D.

(2) Rhaid i'r hysbysiad penderfynu perthnasol ddatgan—

(a) y gosb sifil y mae'r Comisiynydd wedi penderfynu ei rhoi;

(b) sut y caniateir i'r gosb sifil gael ei thalu;

(c) y cyfnod y mae'n rhaid talu'r gosb sifil cyn iddo ddod i ben (ac y mae'n rhaid iddo fod yn gyfnod o ddim llai na 28 o ddiwrnodau).

(3) Rhaid i hysbysiad penderfynu perthnasol roi gwybod hefyd i D—

(a) beth fydd y canlyniadau os na fydd D yn talu'r gosb sifil; a

(b) am yr hawl i apelio o dan adran 95.

(4) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 85.

(5) Yn yr adran hon ystyr "hysbysiad penderfynu perthnasol" yw'r hysbysiad penderfynu y mae adran 73 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd ei roi i D.

Gwybodaeth Cychwyn

I27 A. 84 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I28 A. 84 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Ymgynghori

85 Ymgynghori cyn dyfarnu'n derfynol etc

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn ymgymryd ag ymchwiliad o dan adran 71.

(2) Cyn dyfarnu'n derfynol ynghylch a yw D wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad perthnasol ai peidio, rhaid i'r Comisiynydd roi i bob person a chanddo fuddiant hysbysiad o'r dyfarniad y mae'r Comisiynydd yn bwriadu ei roi.

(3) Cyn penderfynu'n derfynol pa weithredu pellach i'w wneud, os o gwbl, rhaid i'r Comisiynydd roi i bob person a chanddo fuddiant—

(a) hysbysiad yn nodi a yw'r Comisiynydd yn bwriadu gweithredu ymhellach ai peidio, a datganiad am resymau'r Comisiynydd dros fwriadu gwneud hynny;
(b) os yw'r Comisiynydd yn bwriadu gweithredu ymhellach, hysbysiad yn nodi'r camau y mae'n bwriadu eu cymryd, a datganiad am resymau'r Comisiynydd dros fwriadu gweithredu felly; ac
(c) copïau drafft o'r hysbysiad penderfynu y mae'r Comisiynydd yn bwriadu ei roi.

(4) Cyn setlo adroddiad yr ymchwiliad, rhaid i'r Comisiynydd roi drafft o'r adroddiad arfaethedig i bob person a chanddo fuddiant.

(5) Rhaid i'r Comisiynydd—
(a) rhoi cyfle i D i wneud sylwadau ynghylch y cynigion y cyfeirir atynt yn is-adrannau (2), (3) a (4), a
(b) rhoi cyfle i unrhyw berson arall a chanddo fuddiant i wneud sylwadau ynghylch y cynigion y cyfeirir atynt yn is-adrannau (2) a (4).

(6) Rhaid i'r Comisiynydd roi sylw dyladwy i unrhyw sylwadau a wneir gan D neu gan unrhyw berson arall a chanddo fuddiant cyn cymryd unrhyw gam y mae'r sylwadau'n ymwneud ag ef.

(7) Y Comisiynydd sydd i bennu'r cyfnod a ganiateir i berson ar gyfer gwneud sylwadau yn unol ag is-adran (5); ond rhaid i'r cyfnod beidio â bod yn llai na 28 o ddiwrnodau.

Gwybodaeth Cychwyn

I29 A. 85 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I30 A. 85 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

86 Ymgynghori cyn dyfarnu'n derfynol yn dilyn apêl

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os cyfarwyddir y Comisiynydd, yn dilyn apêl o dan adran 99 neu 101, neu'n dilyn unrhyw apêl bellach, i ddyfarnu o dan adran 73 bod D wedi methu â chydymffurfio â safon (y “dyfarniad newydd”).

(2) Cyn penderfynu'n derfynol pa weithredu pellach i'w wneud, os o gwbl, ar sail y dyfarniad newydd, rhaid i'r Comisiynydd roi i bob person a chanddo fuddiant—
(a) hysbysiad yn nodi a yw'r Comisiynydd yn bwriadu gweithredu ymhellach ai peidio, a datganiad am resymau'r Comisiynydd dros fwriadu gwneud hynny;
(b) os yw'r Comisiynydd yn bwriadu gweithredu ymhellach, hysbysiad yn nodi'r camau y mae'n bwriadu eu cymryd, a datganiad am resymau'r Comisiynydd dros fwriadu gweithredu felly; ac
(c) copïau drafft o'r hysbysiad penderfynu y mae'r Comisiynydd yn bwriadu ei roi.

(3) Cyn setlo adroddiad yr ymchwiliad, rhaid i'r Comisiynydd roi drafft o'r adroddiad arfaethedig i bob person a chanddo fuddiant.

(4) Rhaid i'r Comisiynydd—
(a) rhoi cyfle i D i wneud sylwadau ynghylch y cynigion y cyfeirir atynt yn is-adrannau (2) a (3), a

(b) rhoi cyfle i unrhyw berson arall a chanddo fuddiant i wneud sylwadau ynghylch y cynigion y cyfeirir atynt yn is-adran (3).

(5) Rhaid i'r Comisiynydd roi sylw dyladwy i unrhyw sylwadau a wneir gan D neu gan unrhyw berson arall a chanddo fuddiant o dan is-adran (4).

(6) Y Comisiynydd sydd i bennu'r cyfnod a ganiateir i berson ar gyfer gwneud sylwadau yn unol ag is-adran (4); ond rhaid i'r cyfnod beidio â bod yn llai na 28 o ddiwrnodau.

Gwybodaeth Cychwyn

I31 A. 86 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I32 A. 86 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Yr adeg y bydd camau gorfodi yn dod yn effeithiol

87 Yr adeg y bydd camau gorfodi yn dod yn effeithiol

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn rhoi hysbysiad penderfynu i D yn nodi camau gorfodi y mae'r Comisiynydd wedi penderfynu eu cymryd mewn perthynas â dyfarniad o dan adran 73.

(2) Rhaid i D—

(a) paratoi cynllun gweithredu neu gymryd camau, neu

(b) rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant i gydymffurfio,

os yw'r hysbysiad penderfynu'n ei gwneud yn ofynnol i D wneud hynny, yn unol ag adran 79 neu 82.

(3) Rhaid i D dalu cosb sifil a nodir yn yr hysbysiad penderfynu yn unol ag adran 84.

(4) Ond dim ond ar ôl i'r cyfnod o 28 o ddiwrnodau ar gyfer gwneud apêl berthnasol ddod i ben y mae is-adrannau (2) a (3) yn gymwys.

(5) Dim ond ar ôl i'r cyfnod o 28 o ddiwrnodau ar gyfer gwneud apêl berthnasol ddod i ben y caiff y Comisiynydd roi cyhoeddusrwydd i fethiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol.

(6) Os gwneir apêl berthnasol, nid yw is-adrannau (2), (3) a (5) yn gymwys—

(a) oni fydd, a hyd oni fydd, yr apêl honno, ac unrhyw apêl bellach, wedi dod i ben yn derfynol, a

(b) o ran apêl bellach—

(i) oni na ellir, a hyd na ellir gwneud un, neu

(ii) oni na ellir, a hyd na ellir gwneud un heb ganiatâd y Tribiwnlys neu ganiatâd llys.

(7) Yn yr adran hon, ystyr "apêl berthnasol" yw apêl i'r Tribiwnlys o dan adran 95 mewn cysylltiad â'r materion sydd wedi eu nodi yn yr hysbysiad penderfynu.

Gwybodaeth Cychwyn

I33 A. 87 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I34 A. 87 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Gorfodi gan lys sirol

88 Methiant i gydymffurfio â gofyniad i gymryd camau

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os bydd y Comisiynydd yn rhoi hysbysiad penderfynu i D sy'n ei gwneud yn ofynnol i D gymryd camau at y diben o atal methiant D i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol rhag parhau neu gael ei ailadrodd.

(2) Caiff y Comisiynydd, yn ystod y cyfnod perthnasol, wneud cais i lys sirol am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i D gydymffurfio â'r gofyniad yn yr hysbysiad penderfynu.

(3) Yn yr adran hon ystyr "cyfnod perthnasol" yw'r cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau ar y diwrnod y rhoddir yr hysbysiad penderfynu.

Gwybodaeth Cychwyn

I35 A. 88 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I36 A. 88 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

89 Methiant i gydymffurfio â chynllun gweithredu

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw D wedi llunio cynllun gweithredu yn unol ag adran 80.

(2) Caiff y Comisiynydd, yn ystod y cyfnod perthnasol, wneud cais i lys sirol am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i D gydymffurfio â'r cynllun gweithredu.

(3) Yn yr adran hon ystyr "cyfnod perthnasol" yw'r cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau ar y diwrnod y daw'r cynllun gweithredu i rym.

Gwybodaeth Cychwyn

I37 A. 89 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I38 A. 89 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

90 Methiant i gydymffurfio â gofyniad i roi cyhoeddusrwydd i fethiant i gydymffurfio

(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw'r Comisiynydd yn rhoi hysbysiad penderfynu i D sy'n ei gwneud yn ofynnol i D gymryd camau i roi cyhoeddusrwydd i'r methiant i gydymffurfio.

(2) Caiff y Comisiynydd, yn ystod y cyfnod perthnasol, wneud cais i lys sirol am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i D gydymffurfio â'r gofyniad yn yr hysbysiad penderfynu.

(3) Yn yr adran hon ystyr "cyfnod perthnasol" yw'r cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau ar y diwrnod y rhoddir yr hysbysiad penderfynu.

***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, PENNOD 1. (See end of Document for details)*

Gwybodaeth Cychwyn

I39 A. 90 ddim mewn grym ar Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 156(2)**

I40 A. 90 mewn grym ar 7.7.2015 gan O.S. 2015/1413, **ergl. 3(c)**

Newidiadau i ddeddfwriaeth:
Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, PENNOD 1.